

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА ВО УПРАВУВАЊЕТО СО ЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР: МАКЕДОНИЈА

Последно ажурирано: 15 април 2016

КЛУЧНИ ПРАШАЊА:

- На пазарот на електрична енергија доминираат 3 компании: АД ЕЛЕМ, АД МЕПСО и ЕВН Македонија АД.
- Либерализацијата на пазарот на електрична енергија е одложена.
- Јавните набавки и големите проекти во голема мера остануваат нетранспарентни.
- Постои загриженост за независноста на Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ).
- Екстензивната централизација во процесот на донесување одлуки во енергетскиот сектор создава предуслови за корупција на високо ниво и контрола од страна на државата.
- Енергетскиот сектор страда од партиско влијание.
- Постојната законска рамка не е во согласност со законодавството на ЕУ.

ИЗВОР: Извештај за оценка на регионалното управување со енергетскиот сектор и контрола од страна на државата, СЕЛДИ, 2016

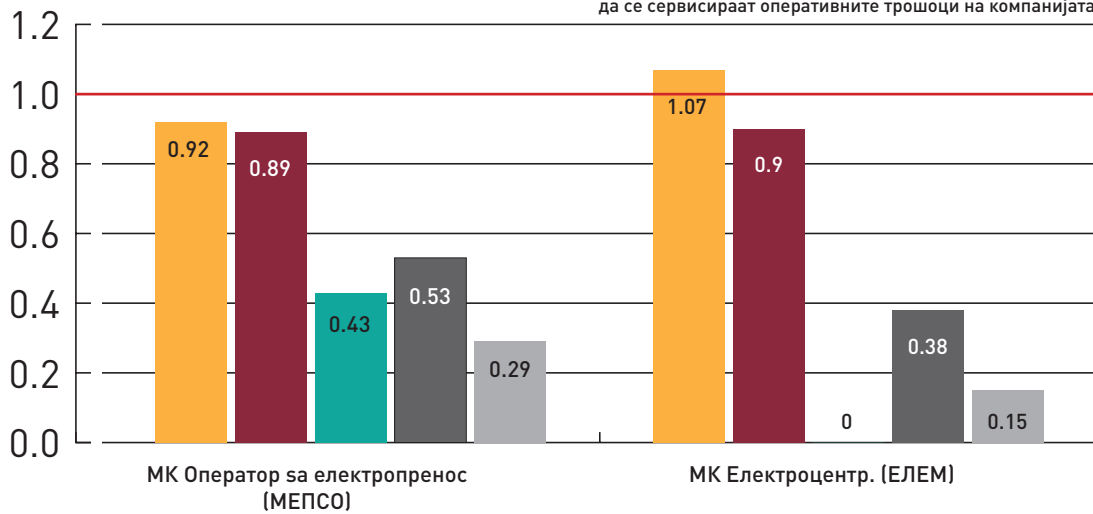
ТАБЕЛА 1: Состојба на либерализација на секторот на електрична енергија (квалификуваност, отворање на пазарот, регулирање на цените и одвојување)

Регулирање на цени	Регулираните тарифи важат за производството на електрична енергија, за мали бизнис и домаќинствата. Се уште нема активности за фазно укинување на регулирањето на цените. Цените на мало, освен за големите потрошувачи се поставуваат од пазарните сили на либерализираниот пазар.
Квалификуваност	Квалификувани потрошувачи за менување на снабдувачот на електрична енергија се само оние кои се директно поврзани на преносната мрежа и потрошувачите приклучени на дистрибутивната мрежа, со повеќе од 50 вработени и годишен обрт над 10 милиони евра. Измените на Законот за енергетика од октомври 2014 година го одложија статусот на квалификуваност за малите потрошувачи и домаќинствата, првично доделен на 1 април 2014 година и 1 јануари 2015 година, соодветно. Сите потрошувачи на електрична енергија ќе имаат право да се префрлат на друг снабдувач меѓутоа не пред јули 2020 година. Ова одложување за малите потрошувачи и домаќинствата во изборот на својот снабдувач е прекршување на Договорот за основање на Европската енергетска заедница.
Отворање на пазарот	Во моментот има 241 потрошувачи, корисници на либерализираниот сегмент на пазарот, каде што клиентите имаат право да го изберат својот снабдувач на електрична енергија. Ова веќе даде поттик за нови снабдувачи со електрична енергија да влезат на пазарот.
Одвојување	Се спроведе правно одвојување на операторот со преносната мрежа МЕПСО. Двата оператори на дистрибутивните системи имаат дозвола за снабдување на клиентите во краен случај и снабдување по регулирани цени. Како резултат на тоа што не ги објавуваат своите финансиски извештаи посебно за секоја од регулираните дејности, ги прекршуваат условите за одвојување.

ИЗВОР: Извештај за напредокот во спроведувањето на законодавството на ЕУ за енергетика на Европската енергетска заедница, во 2015 година. Дистрибутивните системи имаат дозвола за снабдување на клиентите во краен случај и снабдување по регулирани цени. Како резултат на тоа што не ги објавуваат своите финансиски извештаи посебно за секоја од регулираните дејности, ги прекршуваат условите за одвојување.

ТАБЕЛА: Финансиски показатели (2014)

Коеф.на долг/долгорочен долг над 1 упатува на финансиска нестабилност.
Коефициент под 1 за показ. за ликвидност покажува ограничена одговорност да се сервисираат оперативните трошоци на компанијата.

● тековен коефициент ● скратен коеф. на ликв. ● коефициент на ликв. ● коефициент на долг ● коеф.на долгорочен долг

ИЗВОР: Пресметки на авторот врз основа на годишните финансиски извештаи на претпријатија во државна сопственост

ТАБЕЛА 2: Спроведување на ЕУ законодавството за енергетика по мерки

Примарно законодавство	Нема напредок
Комплементарни правни акти	Остварен напредок
Организиран Day-Ahead пазар	Нема напредок
Национален пазар на балансирање	Нема напредок
Дерегулација на цени	Остварен напредок
Одвојување на опер.на дистрибут.систем	Нема напредок
Одвојување на опер.на преносн.систем	Нема напредок
Независност на националните регулаторни тела	Остварен напредок

ИЗВОР: Извештај за напредокот на Европската енергетска заедница, 2015 г.

ПРЕПОРАКИ ЗА ЕУ:

- Подобрување на безбедноста на снабдувањето.
- Зајакнување на независноста на Регулаторната комисија за енергетика со реформите кои вклучуваат конкурентен избор на членови.
- Ротирање на претседавањето со РКЕ меѓу членовите.
- Условите за кандидати за функцијата на член на РКЕ треба да се базираат на потранспарентни критериуми.
- Воспоставување на подобра соработка помеѓу Регулаторната комисија за енергетика и енергетската заедница.

ИЗВОР: Извештај за оценка на регионалното управување со енергетскиот сектор и контрола од страна на државата, СЕЛДИ, 2016

PUBLIC PROCUREMENT:

Public procurement planning and implementation has been haphazard in Macedonia. For example, the state audit for 2012 noted that the basic Public Procurement plan for 2011 and 2012 was only partially implemented at 51%. The audit recommended activities for improved planning procedures and additional control in the phase of creation and realization of the Public Procurement plan. The Electronic system for public procurement offers various data on public procurement, primarily regarding contract notices and contract award notices. Although the system is apparently based on a database there is no public access to it, which precludes analysis of performance and corruption risk. The portal offers available data about procurement procedures of the two key state owned enterprises: AD ELEM responsible for production and supply of electricity; and AD MEPSO responsible for transmission of electricity and management with the power system of Macedonia. But as noted the format of the system does not allow for a proper risk and performance assessment.

SOURCE: Regional Energy Governance and State Capture Assessment Report, SELDI, 2016.

This publication is co-funded by the European Union and the Central European Initiative (CEI).
The views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Commission and the CEI.

